

KEUZEDEEL EXPRESSIEF TALENT DEEL A

COLOFON

Uitgeverij: Edu'Actief b.v.
0522-235235
info@edu-actief.nl
www.edu-actief.nl

Taalexpressie

Auteur: Christine ten Kate (pedagoog en docent MBO)

Met dank aan: Klarina Siebering (jeugdbibliothecaris)

Muziek en bewegen

Auteurs: Petra van den Dolder (fluitist en onderwijskundige) en Christine ten Kate

Met dank aan Manon de Jonge (muziekdocent)

Beeldende Vorming

Auteur: Christine ten Kate

Met dank aan Marjelle Barneveld (beeldend kunstenaar en docent Drama)

Auteurs: Bureau Dramaxx: Emilie Riemers, Ruth Koger en Christine ten Kate

Eindredactie: Christine ten Kate

Titel: Expressief talent deel A

ISBN: 978 90 3724 708 4, maakt deel uit van pakket: 978 90 3724 618 6

Bronvermelding: Marjelle Barneveld, beijersbergen/Shutterstock.com, Christine ten Kate

© Edu'Actief b.v. 2018

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in compilatiewerken op grond van artikel 16 Auteurswet kan men zich wenden tot de Stichting PRO (www.stichting-pro.nl).

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Door het gebruik van deze uitgave verklaart u kennis te hebben genomen van en akkoord te gaan met de specifieke productvoorwaarden en algemene voorwaarden van Edu'Actief, te vinden op www.edu-actief.nl.

INHOUDSOPGAVE

	Hoe werk je met een keuzedeel?	5
1.	Over dit keuzedeel	7
2.	Taalexpressie	10
3.	Muziek	25
4.	Beeldende vorming	38
5.	Drama	52
	Theoriebronnen	70
6.	Aansluiten bij de ontwikkeling van kinderen	71
7.	Binnenkring-buitenkring	79
8.	De functies van drama	80
9.	De perfecte dramabegeleider	81
10.	De waarde van drama voor de doelgroep	83
11.	Een goede beeldende opdracht voorbereiden	84
12.	Een verhaal maken met foto's	85
13.	Een verhaal vertellen door kinderen	88
14.	Een vis die in een boom klimt	89
15.	Fases in de beeldontwikkeling	90
16.	Globale ontwikkeling kinderen	92
17.	Groeimindset of vaste mindset	94
18.	Het brein en creativiteit	96
19.	Het brein en taal	99
20.	Het ontwerpen van drama-activiteiten	100
21.	Ik ben een wandelend drama	103
22.	Kijkwijzer beeldende kunst	104
23.	Kinderen laten vertellen	106
24.	Leg het verhaal in de goede volgorde	107
25.	Muziekactiviteiten in kinderopvang en het basisonderwijs	108
26.	Muziek en de ontwikkeling (brein)	110
27.	Muziek en emotie	113
28.	Muziekgenres en stijlen	115
29.	Muziekinstrumenten	117
30.	Ontwikkeling en drama met verschillende doelgroepen	119
31.	Pas op met mooi	122
32.	Positieve effecten van drama	123
33.	Proces- of productgericht werken	124
34.	Reggio Emilia	126
35.	Ritme en puls	128
36.	Roddelen	131
37.	Schimmenspel maken	132

38.	STARR-methode	135
39.	Uitgangspunten en inhoud van muziek in de kinderopvang en het onderwijs	136
40.	Vensterruiten	138
41.	Verbeelding	139
42.	Verhaal vertellen met de dobbelsteen	140
43.	Verschil theater en drama	141
44.	Verschillende werkvormen van drama	142
45.	Verschillende werkvormen van theater	143
46.	Voorwaarden om met kinderen tot spel te komen	145
47.	Wat is beeldende vorming?	146
48.	Wat is creativiteit?	147
49.	Wat is drama?	149
50.	Wat is expressie?	150
51.	Wat is taalexpressie?	151
52.	Wat leren kinderen van vertellen en actief taalgebruik?	152
53.	Werken aan de 21ste-eeuwse vaardigheden	153
54.	Zingen en ademhalen	154

HOE WERK JE MET EEN KEUZEDEEL?

In iedere opleiding volg je een aantal keuzedelen. Ze zijn bedoeld om je beter op de arbeidsmarkt voor te bereiden. Je school bepaalt het aanbod waaruit je kunt kiezen en wanneer je zo'n keuzedeel kunt volgen.

Hoelang je aan een keuzedeel werkt, varieert: 240, 480 of 720 studiebelastingsuren (SBU). Die informatie vind je in de inleiding *Over dit keuzedeel*, waarmee elk keuzedeel begint.

Waar en wanneer je aan een keuzedeel werkt, bepaalt je school. Dat kan op school zijn, op je stageadres of thuis. Meestal zal het een mix van deze drie zijn.

Inleiding

Een keuzedeel van Edu'Actief begint met een introductie. Dat kan naast een korte inleiding bijvoorbeeld een filmpje zijn over iemand die binnen zijn werkveld te maken krijgt met de inhoud van dit keuzedeel. Vervolgens vind je vermeld uit welke onderwerpen (leereenheden) het keuzedeel bestaat.

Uitdaging

In elk keuzedeel werk je stap voor stap toe naar een eindopdracht: de uitdaging, waarvoor je de stof van het gehele keuzedeel gebruikt. Het kan bijvoorbeeld gaan om de verzorging van een wijnproeverij met bijpassende hapjes, een compleet ondernemersplan voor een startup, een gevuld zorgdossier waarin je hebt gedocumenteerd welke begeleiding je een cliënt hebt gegeven en wat de resultaten waren, etc. Je werkt in een aantal stappen naar de eindopdracht toe. Elke stap levert per leereenheid ten minste één beroepsproduct op, dat wil zeggen een document, een (video)verslag van een gesprek of een fysiek product zoals je dat ook in de beroepspraktijk maakt. Dat kan bijvoorbeeld een wijnkaart zijn of het financiële hoofdstuk van een ondernemingsplan.

Resultaten

Daarna vind je een beschrijving van de doelen waaraan je gaat werken: een opsomming van de resultaten aan het eind van het keuzedeel.

Beoordeling

Je werkt individueel en soms samen met medestudenten aan je opdrachten. De beoordeling van je werk gebeurt op verschillende manieren en momenten. Het kan zijn dat je een of meer kennistoetsen maakt die mee tellen in de eindbeoordeling. Je zult ook een beoordeling krijgen van de beroepsproducten die je tijdens dit keuzedeel oplevert. En natuurlijk wordt je eindopdracht beoordeeld. Je vindt de beoordelingscriteria telkens kort beschreven in de inleiding *Over dit keuzedeel* op elke leereenheid. Hoe zwaar een onderdeel meetelt, hoor je van je docent.

Oriëntatieopdrachten

Voordat je met de eerste leereenheid van een keuzedeel begint, maak je een aantal opdrachten waarmee je je nader op de stof oriënteert. Zo verken je het terrein van dit keuzedeel.

Bronnen en verwijzingen

In dit keuzedeel vind je verwijzingen naar bronnen. Deze kun je herkennen aan een icoontje. Dit kan een theoriebron zijn, een internetlink of een filmpje. Zo zien de icoontjes eruit:

Internetsite

Theoriebron

Filmpje

De theoriebronnen op alfabetische volgorde vind je na de opdrachten in dit boek. Je kunt de inhoudsopgave gebruiken om de juiste bronnen snel te vinden.

LET OP!

Bronnen worden op verschillende manieren bij de opdrachten aangegeven:

1. bron **voor** een opdracht.
In dit geval is de theoriebron van toepassing op de daaropvolgende opdrachten.
  2. bron **in** een opdracht.
In dit geval is de theoriebron alleen van toepassing op deze specifieke opdracht.
Wordt er **in** een opdracht geen bron aangegeven, maar heb je wel bepaalde informatie nodig, dan zoek je de informatie in een van de eerder genoemde bronnen binnen deze leereenheid.
-

De video's, rollenspelen, formulieren, weblinks en bronnen kun je vinden in de digitale leeromgeving. Hier vind je ook de digitale versie van dit keuzedeel.

Ga naar www.edu-actief.nl/licentie.

Volg de stappen om toegang te krijgen tot het digitale lesmateriaal.

Voor het gebruik van de digitale leeromgeving heb je een tablet, computer of mobiele telefoon met internettoegang nodig. Je werkt je opdrachten uit op papier of digitaal.

1. OVER DIT KEUZEDEEL

OVER DIT KEUZEDEEL

Inleiding

In dit keuzedeel specialiseer je je in het begeleiden van kinderen en jonge mensen in hun creativiteitsontwikkeling. Dit leer je door kennis te vergaren, te experimenteren, te ontdekken en door expressieve/creatieve activiteiten te ontwikkelen en aan te bieden.

Dit keuzedeel Expressief talent bestaat uit de deel A en B.

In deel A staan vier disciplines centraal:

- Taalexpressie
- Drama
- Muziek
- Beeldende vorming.

In deel B wordt de theorie verdiept. Je kiest een discipline en ontwikkelt jezelf tot specialist in deze discipline.

Als je dit keuzedeel hebt afgerond ben je een waardevolle specialist voor jouw doelgroep. Je hebt kinderen* iets heel moois te bieden, namelijk: *“Kennis brengt je van A naar B, verbeelding brengt je overal!” (Albert Einstein)*

*Waar kind/kinderen staat kan ook cliënt/cliënten gelezen worden.

Hoe werk je met een keuzedeel?

We leren het al jong op school: er is maar één goed antwoord. Je hebt dus altijd een ‘goed’ en een ‘fout’. Maar is dat wel zo? Moet iedereen denken en werken volgens vaste regels en patronen? Creativiteit is tegenwoordig belangrijker dan ooit. Onze maatschappij vraagt steeds vaker om creatieve medewerkers, want er is niet altijd maar één antwoord het goede antwoord. Kunnen we nog creatief denken en werken als we hier niet op deze manier mee zijn opgevoed? In een inmiddels beroemde TED-talk stelt Ken Robinson (2006): *“De creativiteit die in ieder kind zit, wordt op school om zeep gebracht.”*

De kracht van verbeelding - Ken Robinson

Of, zoals Loris Malleguzzi het vlak na de Tweede Wereldoorlog zo mooi zei in het gedicht ‘De honderd talen’:

De honderd talen

De uitdaging

In deel A en B van het keuzedeel Expressief talent word je voorbereid op de centrale uitdaging: het aanbieden van een lessencyclus aan je doelgroep die uitmondt in een vooropgezet einddoel. In deel A leer en ontdek je achtergrondkennis die je vervolgens in deel B grotendeels gaat toepassen.

Je kiest een discipline waarin jij je talent goed kunt inzetten en ontwikkelen en kiest je einddoel. Hierbij kun je denken aan een optreden door jouw doelgroep of een expositie van werk van jouw doelgroep.

In een cyclus van lessen van in totaal 300 minuten werk je met de doelgroep naar dit einddoel toe. Jij bereidt iedere les zorgvuldig voor, evalueert iedere les en je begeleidt geheel zelfstandig het optreden of de expositie van jouw doelgroep.

Vervolgens maak je een presentatie van het proces, de uitvoering en je reflectie op het geheel.

Je laat door het uitvoeren van deze centrale uitdaging zien dat:

- je een cyclus van activiteiten, met een duidelijke opbouw, vanuit een specifieke discipline kunt aanbieden
- je een creatief proces van de doelgroep kunt begeleiden
- je in de praktijk kunt aansluiten bij de mogelijkheden en de ontwikkelingslijn van de doelgroep
- je kunt beschrijven welke activiteiten een beroep doen op creativiteit, experimenteren en ontdekken
- je middelen, mogelijkheden en materialen kunt inzetten om een breed aanbod van creatieve activiteiten te realiseren.

Resultaten

Expressief talent deel A

- Je kunt globaal benoemen wat de vier creatieve disciplines inhouden.
  - Je hebt inzicht in je eigen creatieve talenten en de invloed hiervan op je ontwikkeling.
  - Je kunt globaal beschrijven hoe het brein zich ontwikkelt en hoe creativiteit daaraan bijdraagt.
  - Je kunt de waarde beschrijven van werken met beeld, dans, drama, muziek, taal, spel en beweging voor de doelgroep.
  - Je kunt in de praktijk aansluiten bij de mogelijkheden en de ontwikkelingslijn van de doelgroep.
  - Je kunt beschrijven welke activiteiten een beroep doen op creativiteit, experimenteren en ontdekken.
  - Je kunt middelen, mogelijkheden en materialen benoemen om een breed aanbod van creatieve activiteiten te realiseren.
-

Beoordeling

Dit keuzedeel Expressief talent deel A heb je voldoende afgerond als je:

- alle opdrachten hebt ingeleverd en de opdrachten met een beoordelingsformat met een voldoende hebt afgerond.
- je de praktijkopdrachten hebt uitgevoerd en voldoende hebt afgerond.

1.1 ORIËNTATIE EXPRESSIEF TALENT

Inleiding

Het keuzedeel Expressief talent deel A is opgedeeld in blokken van 60 uur. In het eerste blok start je met een oriëntatie op creativiteit en expressie. De woorden creativiteit en expressie zijn al een aantal keren gevallen, maar wat wordt er eigenlijk bedoeld met creativiteit en expressie? Ook kom je globaal meer te weten over de werking van ons brein in relatie tot creativiteit en het belang hiervan voor de mens en de 21e-eeuwse vaardigheden. Daarna staat het onderdeel Taalexpressie centraal. In het onderdeel Taalexpressie leer je verhalen vertellen, kinderen stimuleren om zelf de taal actief en creatief te gebruiken, te werken met poëzie en interactief voorlezen.

OPDRACHT 1: HOE CREATIEF BEN JIJ?

Deze opdracht is gebaseerd op de test voor het 'meten' van creatieve vaardigheden, die ontwikkeld is door de Amerikaanse psycholoog Ellis Paul Torrence.

Met deze test meet Torrence de creatieve vaardigheid bij kinderen. Hij doelt hiermee op het vermogen om telkens in een continue stroom nieuwe ideeën te krijgen bij een creatieve opgave.

Maak zo veel mogelijk plaatjes

Download het document Maak zo veel mogelijk plaatjes en lees dat door.

- a. Zet een wekker op ongeveer 2 minuten.
- b. In de rondjes teken je iets dat in je opkomt. Lukt het jou om alle rondjes te vullen? (Als je dit in een groep doet, spreek je met elkaar een tijd af waarin je aan de test mag werken om het verschil onderling te kunnen zien.)
- c. Lukte het jou om steeds weer iets te verzinnen? Hoe ging je te werk? Wat maakt het lastig of juist makkelijk?

OPDRACHT 2: WAT HOUDT CREATIVITEIT IN?

Wat is creativiteit?

- a. Beschrijf in je eigen woorden wat creativiteit inhoudt.
- b. Beschrijf eens een eigen creatief proces aan de hand van de vier fasen van Wallas.
- c. Waarom is het niet mogelijk om creativiteit los te koppelen van de discipline waar het bijhoort?

OPDRACHT 3: EEN VIS DIE IN EEN BOOM KLIMT

Een vis die in een boom klimt

Wat bedoelt Albert Einstein met de uitspraak:

"Iedereen heeft talent! Maar als je een vis beoordeelt op zijn talent om in een boom te klimmen zal hij zijn hele leven denken dat hij dom is."

2. TAALEXPRESSIE

OVER DEZE LEERENHEID

Vaak zie je het woord expressie in combinatie met het woord creatief: dan gaat het over creatieve expressie. Maar ook taalexpressie is een onderdeel van Expressief talent. Creatief bezig zijn met taal gaat over verhalen vertellen, kinderen laten vertellen, poëzie en interactief voorlezen.

Werken met expressieactiviteiten is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen. Ze leren zich uiten en om voor zichzelf te gaan staan. Expressieactiviteiten dagen kinderen uit het lef te tonen om zichzelf te laten zien. Hier zit ook meteen voor veel kinderen een drempel: 'Ik kan niet (of durf niet) ... voor te lezen met spannende stemmetjes of een gedicht te schrijven en voor te dragen'.

Resultaten

- Je hebt inzicht in je eigen creativiteit en expressieontwikkeling en weet globaal te benoemen hoe creativiteit de breinontwikkeling beïnvloedt.
  - Je kent de waarde van taalexpressieactiviteiten voor de ontwikkeling van het kind.
  - Je kent verschillende vormen van taalexpressie en kunt die aanbieden in de beroepspraktijk.
-

Beoordeling

Je hebt de leereenheid voldoende afgerond als je:

- alle opdrachten hebt ingeleverd
- de opdrachten:
  - Zoek een boek
  - Een verhaal vertellen voor de eigen doelgroep
  - Een verhaal vertellen aan de BPV-doelgroep
  - Kinderen stimuleren taal actief te gebruiken
  - Een gesprek voeren
  - Interactief voorlezen
  - Hoe gaan verschillende organisaties om met taalexpressie?
  - Belang van taalexpressie voor de doelgroep

met een voldoende hebt afgerond.

2.1 TAALEXPRESSIE

OPDRACHT 1: WAT HOUDT EXPRESSIE IN?

Hoe expressief ben jij? In deze leeractiviteit lichten we het woord expressie toe. Daarna gaan we in op voorwaarden om je expressief te kunnen uiten. Durf jij je expressieve talent te laten zien? Wanneer wel en wanneer niet en wat heb je daarvoor nodig? Tot slot gaan we in op de ontwikkeling van je brein. Heeft creatief bezig zijn een positieve invloed op je breinontwikkeling?

Wat is expressie?

- a. Beschrijf in je eigen woorden wat expressie inhoudt.
- b. Wat leer je van expressieactiviteiten?
- c. Waarom vinden we onszelf onderscheiden en onszelf laten zien zo moeilijk?
- d. Waarom is het belangrijk dat we kinderen leren hun emoties uiten?

OPDRACHT 2: DISCUSSIE EN LEERGESPREK

- a. Wat vind je van de uitspraak: "Je dient de wereld niet door jezelf klein te houden." (Marianne Williamson)?
- b. Durf jij hardop in de klas te zingen, een verhaal te vertellen, een tekening te maken (en die ook nog in de klas te laten zien?), een dansje te doen? Welke belemmeringen ervaar je? Maakt het uit waar en met wie je bent? Wat is er voor jou nodig om een veilig klimaat te scheppen?

Emoties

- c. Kijk eens naar het filmpje 'Emoties'. Welke emoties uit jij gemakkelijk en welke moeilijk? Weet je ook waarom dat zo is voor jou?
- d. Hoe uit jij je emoties en hoe leren de kinderen in jouw beroepspraktijk om te gaan met emoties?
- e. Maak afspraken met elkaar over het scheppen van een veilig klimaat in jullie klas, waarin iedereen zich vrij en veilig voelt om zichzelf te laten zien en horen. Noteer de afspraken die jullie hebben gemaakt.

OPDRACHT 3: HET BREIN EN CREATIVITEIT

Het brein en creativiteit.

- a. Waarom is een rijke speel-/leeromgeving belangrijk voor de breinontwikkeling?
- b. Waarom is bewegen belangrijk voor het brein?
- c. Geef per doelgroep in één zin de kern aan van de breinontwikkeling van een:
  - baby
  - peuter
  - schoolkind
  - puber
  - volwassene
  - bejaarde man.

OPDRACHT 4: HARDOP LEZEN

Je las al eerder dat ons brein graag denkt in patronen. Creatief denken is daarom vaak moeilijk! Een beperkte hoeveelheid informatie is voor onze hersenen vaak al genoeg om een patroon te herkennen. De volgende opdracht maakt dat goed duidelijk.

Lees de volgende tekst. Wat staat er volgens jou?

Vlgones een dsiute aan ene Elgese unviarestiet mkaat het neit uit in wlke vlgrodoe de lttrees in een wrood satan, het eigne dat blangrijek is, is dat de ersetete en de ltaatse ltteer op de gdoee palats satan.

OPDRACHT 5: 21E-EEUWSE VAARDIGHEDEN

Wat moeten jonge mensen van nu leren, om zich te kunnen redden in de nog onbekende toekomst? Creatief denken lijkt steeds belangrijker te worden. Het wordt vaak in één adem genoemd met problemen oplossen en kritisch en analytisch denken. In het huidige onderwijs en in de kinderopvang is hier tot nu toe heel weinig aandacht voor.

Bij taalexpressie wordt creatief denken gestimuleerd. Zelf woorden kiezen, een verhaal afmaken, spelen met woorden en taal komen allemaal aan bod.

“De enige manier om de wereld te begrijpen is door een verhaal te vertellen. De wetenschap brengt alleen kennis van de werking der dingen. Verhalen brengen begrip.” *Uit: ‘In Babylon’, Marcel Möring.*

Bekijk met een groepje studenten welke 21e-eeuwse vaardigheden gestimuleerd en dus verder ontwikkeld worden als je kinderen een breed creatief aanbod en expressieaanbod biedt.

Werken aan de 21ste-eeuwse vaardigheden

Welke vijf vaardigheden worden volgens jullie het meest gestimuleerd als je kinderen een breed creatief aanbod en expressieaanbod biedt? Onder breed verstaan we een aanbod met onder meer taalexpressie, dans en drama, muziek en bewegen en beeldende vorming (handvaardigheid, foto/film, tekenen/schilderen).

Licht je antwoord toe.

OPDRACHT 6: WAT IS TAALEXPRESSIE?

Wat is taalexpressie?

Waarom is het belangrijk dat je leert om je goed uit te drukken in taal?

OPDRACHT 7: VERHAAL VERTELLEN MET DE DOBBELSTEEN

Deze opdracht doe je met twee medestudenten. Gebruik de afbeelding van de dobbelsteen waarop je kunt zien welke ‘ingrediënten’ er zijn voor jullie verhaal.

Verhaal vertellen met de dobbelsteen

- Ieder student gooit een keer met de dobbelsteen. Eerst wordt WIE? daarna WAAR? en daarna WAT? bepaald.
- Bedenk in vijf minuten een verhaal en werk dat hierna uit.
- Vertel de verhalen aan elkaar.

OPDRACHT 8: WELK BOEK IS GESCHIKT VOOR WELKE LEEFTIJD?

Neem een boek mee naar school, dat geschikt is voor een van de volgende leeftijdscategorieën:

1. baby (0-1 jaar)
2. dreumes (1-2 jaar)
3. peuter (2-4 jaar)
4. kleuter (4-6 jaar)
5. jong schoolkind (6-8 jaar)
6. ouder schoolkind (8-12 jaar).

Lees de drie bronnen. Bekijk ze nu eens vanuit de kennis die je hebt opgedaan.

Taalontwikkeling van de baby, dreumes en peuter
De taalontwikkeling van het schoolkind
Welk boek/verhaal voor welke leeftijd?

- a. Welk boek is geschikt voor welke leeftijd?
- b. Bespreek met elkaar wat je goed en minder goed vindt aan de boeken. En kunnen jullie inschatten welk boek voor welke leeftijdsgroep bedoeld is?

OPDRACHT 9: ZOEK EEN BOEK!

Taalontwikkeling van de baby, dreumes en peuter
De taalontwikkeling van het schoolkind
Welk boek/verhaal voor welke leeftijd?

- a. Ga naar de mediatheek of bibliotheek en zoek een goed boek voor de volgende leeftijdscategorieën:
  - baby (0-1 jaar)
  - dreumes (1-2 jaar)
  - peuter (2-4 jaar)
  - kleuter (4-6 jaar)
  - jong schoolkind (6-8 jaar)
  - ouder schoolkind (8-12 jaar).
- b. Motiveer aan de hand van de theorie waarom je dit boek vindt aansluiten bij de (taal)ontwikkeling van het kind.
- c. Geef argumenten en licht je argumenten toe met foto's van en voorbeelden uit het boek.
- d. Kies ook één boek waarbij je twijfelt over de geschiktheid. Leg uit waarom je dit een minder goed boek vindt.

OPDRACHT 10: HET BREIN EN TAAL.

Taal en spraak maken van mensen sociale wezens. Al voordat het kind praat, leert het meerdere woorden per dag. Meer dan welke andere hersenfunctie zijn taal en spraak een complexe samenwerking in de hersenschors, waarbij goede leerervaringen direct bijdragen aan goed functioneren. Bied heel jonge kinderen daarom al taal aan, lang voordat ze zelf praten. Praat veel, vertel verhalen en doe dit duidelijk en niet 'kinderachtig'.

Het brein en taal

Leg uit waarom kinderen met een taalachterstand een 'dubbeldiep' probleem hebben.

OPDRACHT 11: RODDELEN

Roddelen

"De enige manier om de wereld te begrijpen is door een verhaal te vertellen. De wetenschap brengt alleen kennis van de werking der dingen. Verhalen brengen begrip." *Uit: 'In Babylon', Marcel Möring*

Dit verhaal wil je iets leren. Wat is de boodschap van dit verhaal?

OPDRACHT 12: EEN GOED VERHAAL VERTELLEN IN DE KLAS

Gebruik bij deze opdracht de tips die worden gegeven in de volgende bronnen.

Een verhaal vertellen aan kleuters
Zo vertelt u een goed verhaal.

Bereid in het komende kwartier een verhaal voor van 1-3 minuten en vertel dit aan de klas, of een groepje uit je klas.

- Je mag zelf kiezen voor welke doelgroep jouw verhaal bedoeld is.

Bijzonderheden:

Je voert de opdracht alleen uit. Het is de bedoeling dat je de theorie gebruikt in je voorbereiding.

Vorbereiding

- Je kiest een verhaal dat aansluit op de belevingswereld van de doelgroep die je hebt gekozen.
- Je verdiept je in de verhaallijn, waarbij je aandacht hebt voor de opbouw en de verhaalstructuur.
- Je oefent je verhaal 'droog', totdat je het verhaal goed in je hoofd en lijf hebt zitten.
- Je gebruikt dramatische spel- en verhaaltechnieken, zodat het verhaal interessant is om naar te luisteren én te kijken.
- Je vraagt om feedback van een medestudent en verwerkt deze feedback in je vertelling op je BPV-adres.

Uitvoering

Zorg tijdens de uitvoering dat je eerst de aandacht van de groep trekt. Zorg dat je een goede positie voor jezelf kiest, zodat iedereen jou kan zien en horen. Praat niet te snel en let goed op je articulatie, ook tijdens het maken van bewegingen.

Vraag na afloop tips en tips van je medestudenten en verwerk die in je reflectieverslag dat je schrijft volgens de STARR-methode. Gebruik voor het beoordelen van elkaars verhaal het document 'Beoordeling - Een verhaal vertellen voor de eigen groep'.

Beoordeling - Een verhaal vertellen voor de eigen groep

OPDRACHT 13: EEN VERHAAL VERTELLEN AAN JE DOELGROEP

Deze demonstratie voer je uit nadat je in de klas kort hebt geoefend met het vertellen van een verhaal.

STARR-methode

- a. Opdracht: bereid een verhaal voor van 1-5 minuten en vertel dit aan jouw doelgroep.

Bijzonderheden:

Je voert de opdracht alleen uit. Het is de bedoeling dat je de theorie gebruikt in je voorbereiding.

Vorbereiding:

- Je kiest een verhaal dat aansluit op de belevingswereld van jouw doelgroep.
- Je verdiept je in de verhaallijn, waarbij je aandacht hebt voor de opbouw en de verhaalstructuur.
- Je oefent je verhaal 'droog', totdat je het verhaal goed in je hoofd en lijf hebt zitten.
- Je gebruikt dramatische spel- en verhaaltechnieken, zodat het verhaal interessant is om naar te luisteren én te kijken.

Uitvoering:

Zorg tijdens de uitvoering dat je eerst de aandacht van de groep trekt. Zorg dat je een goede positie voor jezelf kiest, zodat iedereen jou kan zien en horen. Praat niet te snel en let goed op je articulatie, ook tijdens het maken van bewegingen.

- b. Vraag na afloop tips en aanpak aan je BPV-begeleider, schrijf een reflectieverslag volgens de STARR-methode.

OPDRACHT 14: KINDEREN LATEN VERTELLEN

In de klas en de kinderopvang wordt veel tegen kinderen gesproken, maar vaak weinig mét kinderen gesproken. Veel gesprekken bestaan uit het stellen van vragen die het kind beantwoordt. Dat is jammer, want kinderen laten vertellen is voor jou en voor het kind heel waardevol.

Kinderen laten vertellen

- a. Noem twee valkuilen voor volwassenen als ze een gesprek voeren met kinderen.
- b. Bedenk eens een open en een gesloten vraag bij de volgende afbeeldingen: